

Sprawozdanie z audytu lokali wyborczych przeprowadzonego

w dniach 15-16 listopada 2014 r.

Pracownicy Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego oraz Rzecznicy dostępnych wyborów w ramach projektu „Pełnosprawny wyborca” przeprowadzili wizytację **90 lokali wyborczych** w pięciu miastach w Polsce: Warszawie (46 lokali), Krakowie (30 lokali), Zamościu (12 lokali), Poznaniu (1 lokal) i Świątnikach Górnych (1 lokal). Kontrola odbyła się w dniach 15 i 16 listopada 2014 r. w okresie I tury wyborów samorządowych. Celem badania było sprawdzenie, czy lokale wyznaczone przez urząd miasta/gminy jako dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, rzeczywiście spełniają wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 158, poz. 938). **Stwierdzono naruszenia przepisów w 79 na 90 lokali, co stanowi 88% sprawdzonych miejsc.**

Badanie zostało podzielone na 3 części:

1. Dostęp do informacji wyborczych i alternatywnych sposobów głosowania (suplement).
2. Bezpośrednia okolica lokalu wyborczego.
3. Dostosowanie lokalu wyborczego zgodnie z wyżej wspomnianym rozporządzeniem.

I. Bezpośrednia okolica lokalu wyborczego.

Celem tej części monitoringu była ocena lokalizacji lokalu wyborczego dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Podczas wyboru lokalu gmina powinna nie tylko kierować się wymogami wyżej wspomnianego rozporządzenia czy innymi uregulowaniami prawnymi, ale także brać pod uwagę zewnętrzne uwarunkowania takie, jak: dostępność do środków komunikacji miejskiej, miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, dostosowanie dróg i przejść dla pieszych. Lokal wyborczy powinien być tak usytuowany, aby umożliwić osobom z niepełnosprawnościami samodzielne dotarcie do niego.

Większość sprawdzonych lokalizacji została pozytywnie oceniona przez badających. Przy 70% lokali znajdował się przystanek komunikacji miejskiej. Ponad 85% miejsc posiadało dostosowane wejścia oraz chodniki i drogi dobrze przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. W wielu przypadkach odnotowano brak specjalnych

miejsc parkingowych (40%) oraz brak oznaczeń na przejściach dla pieszych (58% - brak sygnalizacji świetlnej, dźwiękowej, wyróżnionych pasów, etc.).

Wśród najczęściej występujących niedogodności ankieterzy wskazywali na:

- Dalekie usytuowanie przystanków komunikacji miejskiej;
- „Brak miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami, mimo dużego parkingu”;
- Wąskie przejścia chodnikami (najczęściej zastawionymi przez samochody) – „Zbyt duża liczba zaparkowanych samochodów w okolicy lokalu powoduje brak możliwości swobodnego przejazdu wózkiem”;
- Brak oznaczeń/wskazówek dojścia do lokalu wyborczego – „trudno znaleźć lokal”, „Do lokalu można odstać się innym wejściem niż osoby zdrowe, jedna brak wyraźnych oznaczeń”;
- Roboty drogowe, remonty chodników.

Pełną informację o wynikach tej części badania zawiera załącznik 1.

II. Dostosowanie lokalu wyborczego zgodnie z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 158, poz. 938)

Podczas przeprowadzania monitoringu sprawdzono również dostępność architektoniczną budynków i organizację pomieszczenia do głosowania.

W efekcie przeprowadzonej kontroli stwierdzono, co następuje:

1. 87% sprawdzonych lokali wyborczych było usytuowanych na parterze lub wysokim parterze.

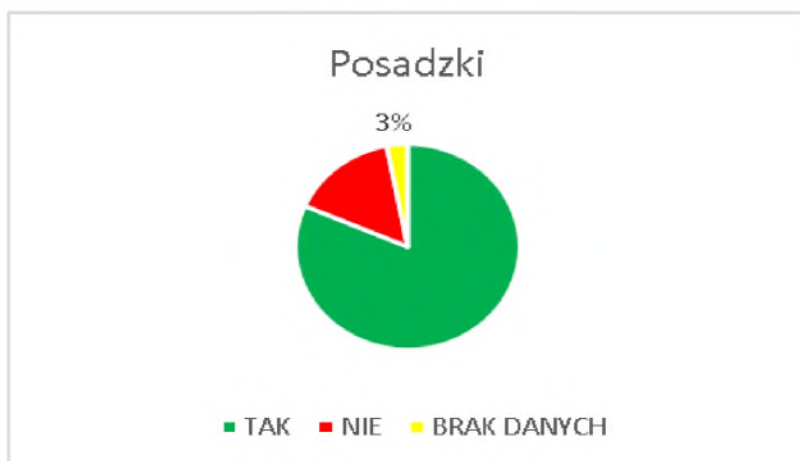
2. 89% drzwi wejściowych do lokalu posiadało szerokość większą niż 0,9 m.

3. W 82% lokali wysokość progów była nie wyższa niż 5 mm.

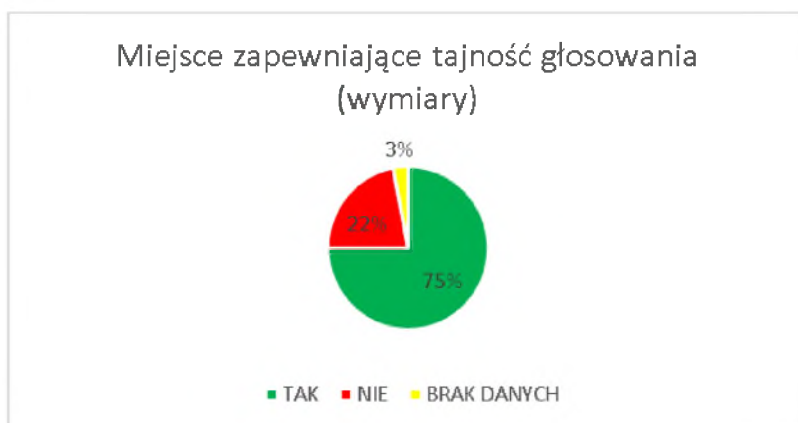
4. 73 na 90 lokali (ok. 82%) posiadało posadzki z właściwościami antypoślizgowymi.

5. 88% lokali posiadało wymiary zapewniające dogodne warunki ruchu, a droga do miejsca głosowania była wolna od przeszkód.

6. W 75% lokali miejsce zapewniające tajność głosowania posiadały min. 1,2 m szerokości i 1,2 m głębokości.

7. Jedynie w 36% badanych lokali zapewniono dwa wymagane miejsca do tajnego głosowania, jedno o wysokości 0,8 m, drugie o wysokości 1,1 m.

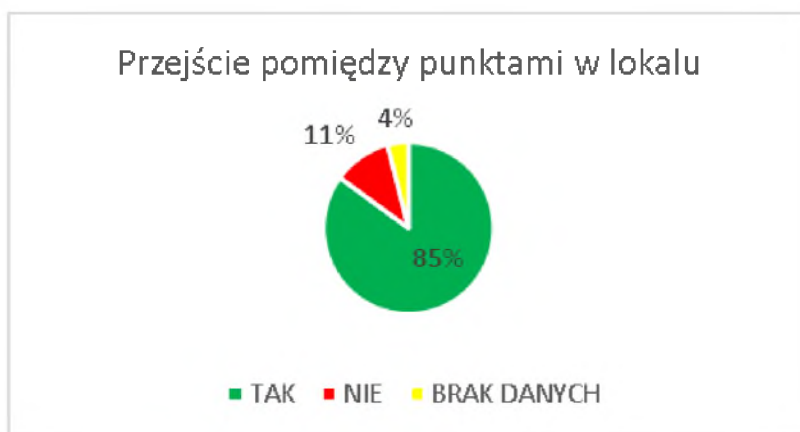
8. Tylko 37% lokali było wyposażonych w dodatkowe, obok górnego, oświetlenie skierowane bezpośrednio na miejsce do tajnego głosowania.

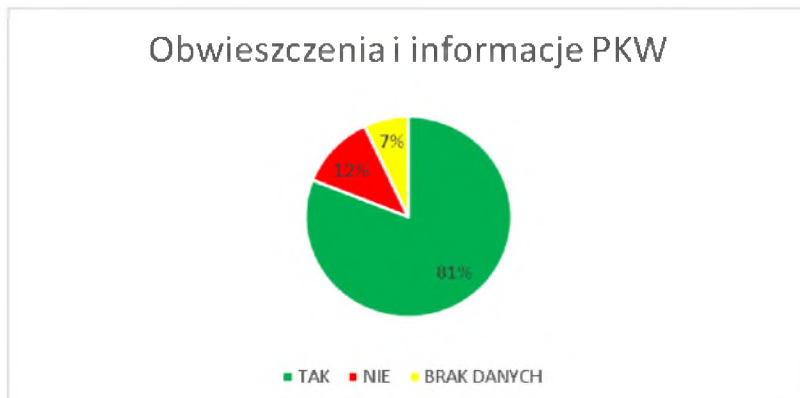
9. Wysokość urny wyborczej w 68% lokali nie przekraczała wymaganej wysokości 1 m.

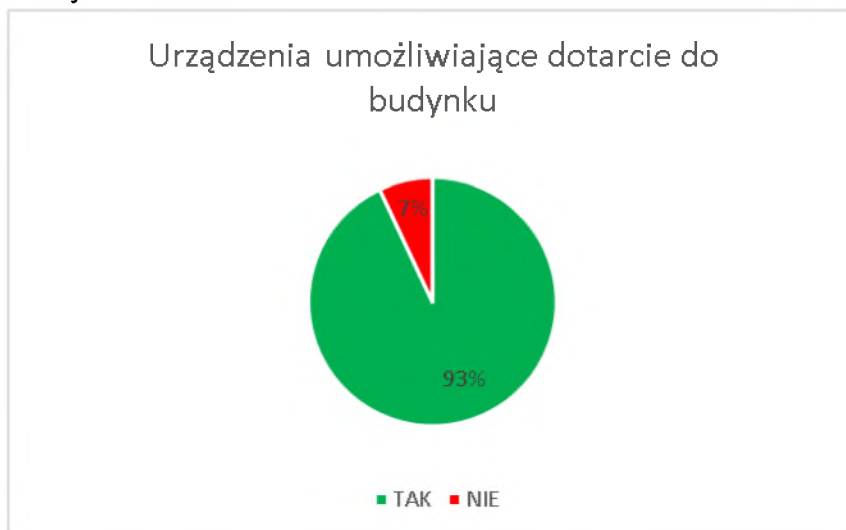
10. W zdecydowanej większości lokali przestrzeń wnętrza została dobrze zagospodarowana, zapewniając swobodne przejście między miejscem wydawania kart, miejscem zapewniającym tajność głosowania i urną.

11. Obwieszczenia i informacje PKW zostały prawidłowo rozwieszone (na wysokości 0,9 m) w 81% skontrolowanych lokali.

12. 71% lokali, w których wymagane było urządzenie umożliwiające dotarcie do budynku (winda lub podjazd) osobom z niepełnosprawnością, spełniło to kryterium.

13. W 43% lokali, w których było to wymagane, schody zostały oznaczone kontrastującym do posadzki kolorem.

14. W lokalach, w których znajdowały się przezroczyste przegrody lub drzwi, 50% z nich zostało oznaczonych na wysokości 0,8-1,2 m oraz 1,4-1,7 m przynajmniej dwoma pasami o jednolitej barwie.

W zdecydowanej większości lokali popełniono uchybienia podczas organizacji samego miejsca do głosowania. Wątpliwości budziły także przygotowane miejsca mające zapewnić tajność głosowania. Najwięcej nieprawidłowości zanotowano w związku z brakiem dwóch miejsc do tajnego głosowania o różnych wysokościach oraz dodatkowego oświetlenia. W wielu lokalach urna wyborcza była zbyt wysoka i przekraczała normę 1 m wysokości wskazaną w rozporządzeniu.

Pełną informację o wynikach tej części badania zawiera załącznik 2.

W dniu przeprowadzonej kontroli starano się sprawdzić także dostępność nakładek do głosowania w alfabecie Braille'a. Jedynie w 38% lokali nakładki były przygotowane już w sobotę. W 52 na 90 sprawdzonych lokali nakładek brakowało lub nie uzyskano informacji o ich dostępności.

III. Podsumowanie

Reasumując, na podstawie przeprowadzonego badania należy ocenić ogólne dostosowanie lokali wyborczych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami jako niewystarczające. Większość budynków została wybrana starannie, w dogodnej lokalizacji i spełniała kryteria dostępności architektonicznej. Warto zastanowić się jednak nad przeniesieniem lokali znajdujących się w starych budynkach np. szkolnych, które trudno już dostosować. Podczas kontroli w zdecydowanej większości budynków nie zauważono barier architektonicznych, co oznacza, że spełniają one wytyczne zawarte w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury.

Najwięcej uchybień stwierdzono podczas oceny organizacji pomieszczenia do głosowania. W przyszłości należałoby przede wszystkim zadbać o odpowiednią wielkość takiego pomieszczenia i odległości pomiędzy poszczególnymi obiektami.

Szczególną uwagę należy zwrócić na dostosowanie miejsca zapewniającego tajność głosowania, m.in.: wysokość stołów, dodatkowe oświetlenie, a także na wysokość urny wyborczej. Bardzo ważnym elementem przeprowadzonego badania była także rozmowa z członkami komisji wyborczych. Niestety zdecydowana większość osób wskazywała na brak ich przeszkolenia w zakresie przygotowywania lokalu zgodnie z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury. Kilkakrotnie odnotowano przypadki, w których członkowie komisji nie wiedzieli, że pracują w lokalu oznaczonym jako dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Przygotowała: Joanna Nowak-Piech

Przykład niedostępności architektonicznej budynku:

a) Wejście do lokalu (od zewnątrz)

b) Wejście do lokalu (od wewnątrz)

Wejście do lokalu dla osób z niepełnosprawnością ruchową:

Lokale dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami:

a) Dostępność architektoniczna

b) Organizacja lokalu wyborczego

SUPLEMENT DO RAPORTU

Dostęp do informacji wyborczych i alternatywnych sposobów głosowania.

W badaniu pojawiły także pytania dotyczące dostępu do informacji wyborczej w gminie i przygotowania wyborów pod kątem wyborców z niepełnosprawnościami. W 5 gminach, w których przeprowadzono to badanie dostępność informacji można ocenić jako satysfakcjonującą. W większości badanych miast wyborcy mieli swobodny dostęp do informacji związanych z wyborami samorządowymi umieszczanymi na stronach Biuletynu Informacji Publicznej danego urzędu lub stronie oficjalnej danej gminy. Dokumenty takie, jak obwieszczenia PKW lub burmistrza/prezydenta miasta związane z wyborami były umieszczane w formie dostępnej. 4 na 5 urzędy na swoich stronach umieściła oddzielną zakładkę z informacjami o udogodnieniach wyborczych osób z niepełnosprawnościami. W trzech gminach uruchomiono specjalną infolinię wyborczą. Wszystkie zbadane gminy oferowały w dniu głosowania transport osobom starszym lub z niepełnosprawnościami do lokalu wyborczego.

W naszej ocenie wszystkie sprawdzone urzędy spełniły pewne minimum, jeżeli chodzi o dostępność informacji wyborczej. Jednak z powodu niskiej wiedzy społecznej o uprawnieniach wyborczych osób z niepełnosprawnościami, należałoby podjąć szerszą akcję informacyjną, bezpośrednio skierowaną do tej grupy wyborców.